

Załącznik
do Uchwały Nr XV/80/2016
Rady Powiatu Ząbkowickiego
z dnia 25.02.2016 r.

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA POWIATU
ZĄBKOWICKIEGO NA LATA 2016 - 2019**

ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE 2016

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Powiatu Ząbkowickiego na lata 2016 - 2019.

Spis treści:

1. Zjawisko przemocy w rodzinie	2
2. Zadania powiatu w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	3
3. Charakterystyka Powiatu Ząbkowickiego - diagnoza środowiska i wykaz potrzeb	4
4. Adresaci programu	7
5. Cele i zadania programu	7
6. Podmioty współpracujące	8
7. Posiadane zasoby wspierające realizację programu	9
8. Przewidywane efekty realizacji programu	9
9. Źródła finansowania	10
10. Miejsce i czas realizacji	10
11. Sposób monitorowania programu	10
12. Harmonogram realizacji Powiatowego Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2019	10

1. Zjawisko przemocy w rodzinie

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo że w relacjach międzyludzkich istniała ona zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw. Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie. W niektórych przypadkach przejawy są tak jednoznaczne, że nie pozostawiają żadnych wątpliwości, w innych bardziej złożonych, niezbędne jest określenie możliwie jasnych kryteriów oceny.

Pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się obronić. Podobną próbę definiowania odnajdujemy w materiałach Organizacji Narodów Zjednoczonych termin „przemoc w rodzinie” wykorzystywany jest dla określenia działań i zaniechań występujących w różnych związkach międzyludzkich. W wąskim znaczeniu terminu przemoc w rodzinie używa się dla określenia przypadków ataku fizycznego.

- Przemoc to wykorzystywanie seksualne, bicie, przemoc psychiczna, okradanie bliskich jest przestępstwem ściganym przez prawo, tak samo jak przemoc wobec obcych. Fakt zawarcia małżeństwa czy zamieszkania pod jednym dachem nie stanowi okoliczności zezwalającej na krzywdzenie innych.
- Przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia czy sytuacji materialnej.
- Przemoc w rodzinie rzadko pojawia się tylko raz. Jeżeli nie zostaną podjęte stanowcze działania wobec sprawcy, przemoc się powtarza. Ofiary zwykle proszą o pomoc w ekstremalnych sytuacjach gdy mają już za sobą długą historię przemocy.
- Picie alkoholu, chociaż towarzyszy przemocy nie zawsze jest bezpośrednią przyczyną jej występowania. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia od odpowiedzialności za czyny dokonywane pod jego wpływem. Ułatwia on jedynie stosowanie przemocy: sprawcy często piją po to, żeby znęcać się na swoimi bliskimi, a stanem nietrzeźwości próbują usprawiedliwiać swoje zachowania, żeby uniknąć odpowiedzialności. Często obserwuje się, że utrzymywanie abstynencji i podjęcia

leczenia odwykowego nie powstrzymują sprawcy od stosowania przemocy wobec bliskich.

- Badania pokazują, że przemoc domowa jest zjawiskiem coraz częściej ujawnianym w wielu różnych krajach i występuje we wszystkich warunkach społeczno-ekonomicznych.

Rodzaje przemocy w rodzinie:

Przemoc fizyczna – wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem sił, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie np. popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni itp.

Przemoc psychiczna – prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystuje mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb. szantażowanie.

Przemoc seksualna - wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokajania potrzeb seksualnych sprawcy, np. nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia, a także krytykowania zachowań seksualnych.

Przemoc ekonomiczna – to działanie prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy.

2. Zadania powiatu w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) w art. 6 określiła zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do działań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;

- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Realizując zadania określone w art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zakłada się, że na terenie powiatu ząbkowickiego wobec młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy rodzinie zostanie uruchomiony Program przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie oparty na:

- 1) poradnictwie specjalistycznym, w skład którego wchodzi: poradnictwo prawne, psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne skierowane do ofiar przemocy rodzinie w oparciu o pracę Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Bardzie,
- 2) prowadzeniu przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bardzie terapii indywidualnej i rodzinnej skierowanej do ofiar przemocy w rodzinie,
- 3) realizacji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc,
- 4) udzielaniu schronienia ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) ścisłej współpracy z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem ośrodków pomocy społecznej, placówek oświatowych, komendy powiatowej policji a także zespołów interdyscyplinarnych funkcjonujących na terenie każdej gminy.

3. Charakterystyka Powiatu Ząbkowickiego – diagnoza środowiska i wykaz potrzeb

Skala zjawiska przemocy w powiecie ząbkowickim według danych uzyskanych od służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy:

- Ośrodek Interwencji Kryzysowej „Nadzieja” w Bardzie

- Komenda Powiatowa Policji w Ząbkowicach Śląskich
- Ośrodek Pomocy Społecznej w: Ząbkowicach Śląskich, Ziębicach, Stoszowicach, Ciepłowodach, Kamieńcu Ząbkowickim, Złotym Stoku i Bardzie
- Sąd Rejonowy w Ząbkowicach Śląskich

Instytucje pomocowe	Liczba osób ubiegających się o pomoc, które jako bezpośrednia przyczynę podało przemoc			
	2012	2013	2014	2015
Ośrodek Pomocy Społecznej w Ząbkowicach Śląskich	7	10	8	10
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ziębicach	0	0	0	0
Ośrodek Pomocy Społecznej w Bardo	5	5	8	7
Ośrodek Pomocy Społecznej w Stoszowicach	5	4	1	6
Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciepłowodach	7	7	9	0
Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotym Stoku	0	0	1	0
Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńcu Ząbkowickim	0	0	0	7
OGÓŁEM	24	26	27	30

Tabela 1. Liczba osób korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej z powodu doświadczania przemocy domowej

Interwencje Policji, których bezpośrednim powodem zgłoszenia była przemoc					
2013		2014		2015	
liczba interwencji ogółem	w tym liczba założonych niebieskich kart	liczba interwencji ogółem	w tym liczba założonych niebieskich kart	liczba interwencji ogółem	w tym liczba założonych niebieskich kart
450	59	497	112	517	231

Tabela 2. Dane statystyczne z Komendy Powiatowej Policji w Ząbkowicach Śląskich

Liczba wydanych przez Sąd Rejonowy w Ząbkowicach Śląskich wyroków prawomocnych skazujących sprawców przemocy domowej

2012	2013	2014	2015
65	66	64	26

Na terenie powiatu ząbkowickiego funkcjonuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej „Nadzieja” w Bardzie, który udziela pomocy osobom w sytuacji kryzysu. Interwencja ma za zadanie przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach. W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej.

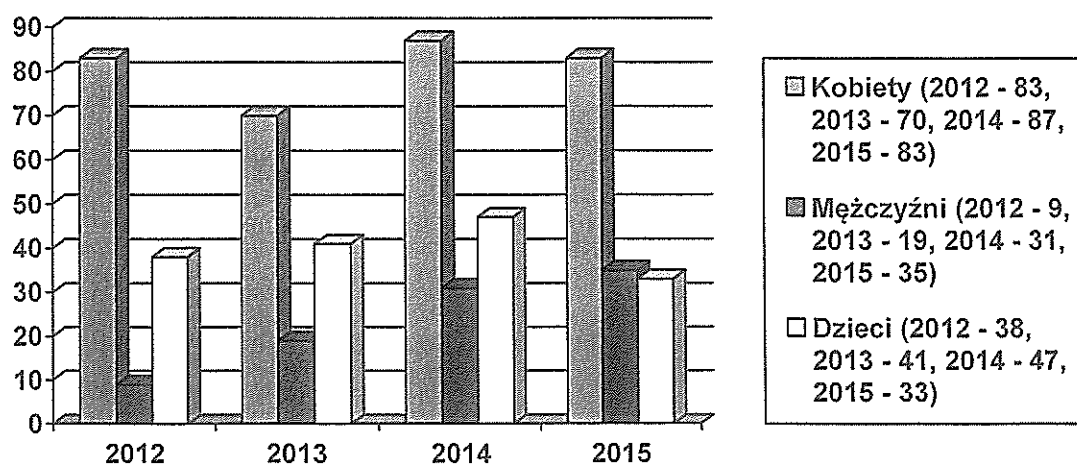
Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzi hostel dla osób, które doznają m.in. przemocy fizycznej i psychicznej. Pobyt w nim umożliwia izolację od sprawcy oraz czasowe schronienie. Zapewnia wsparcie w rozwiązywaniu problemów, które przekłada się na poczucie bezpieczeństwa. Udzielana przez Ośrodek pomoc osobom znajdującym się w hostelu służy naprawie sytuacji kryzysowej oraz wypracowaniu umiejętności wyjścia z problemu przemocy. Czas pobytu w hostelu wynosi 3 miesiące z możliwością przedłużenia do 6 miesięcy.

Największą liczbę klientów Ośrodka stanowią osoby, które znalazły się w sytuacji kryzysu ze względu na przemoc ze strony członka rodziny – najczęściej kobiety i dzieci.

***Rodzaj działań podejmowanych przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej
w latach 2012 – 2015***

	2012 rok	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Wsparcie i poradnictwo	129	45	75	65
Pomoc prawna	3	5	4	5
Pomoc psychologiczna	200	39	340	187
Pomoc terapeutyczna	26	139	227	87

***Liczba osób, które skorzystały z pomocy Ośrodka Interwencji Kryzysowej
w latach 2012 - 2015***

Lata 2013-2014	Dzieci do 18 roku życia	19-30 lat	31-40 lat	41-50 lat	Powyżej 50 roku życia
2012	38	26	29	18	18
2013	41	25	20	11	32
2014	47	21	43	20	34
2015	33	23	31	24	40

Tabela 3. Liczba osób które skorzystały z pomocy Ośrodka Interwencji Kryzysowej w podziale na wiek.

4. Adresaci programu

- 1) Ofiary przemocy w rodzinie (dzieci, współmałżonkowie, partnerzy, osoby starsze, osoby niepełnosprawne, osoby chore psychicznie).
- 2) Przedstawiciele instytucji i służb udzielających pomocy osobom znajdującym się w sytuacji przemocy.
- 3) Świadkowie przemocy.
- 4) Społeczność lokalna.

5. Cele i zadania programu

Cele programu :

- poprawa skuteczności działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- zmniejszenie negatywnych skutków występowania przemocy w życiu rodzinnym i społecznym

Cele szczegółowe :

- podejmowanie działań profilaktycznych wobec rodzin zagrożonych przemocą,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy oraz wsparcia ofiarom i świadkom przemocy domowej,
- podejmowanie działań ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie,
- rozwój współpracy instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy.

L.p.	Zadania	Działania	Wskaźniki
1.	Podejmowanie działań edukacyjnych wobec rodzin (dorosłych, młodzieży, dzieci) na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie	a) realizowanie programów i działań profilaktycznych adresowanych do rodzin zagrożonych przemocą	Ilość zrealizowanych programów Ilość uczestników
		b) organizacja szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba szkoleń Liczba uczestników Przeprowadzona ewaluacja
2.	Udzielanie wsparcia i pomocy ofiarom przemocy	a) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, prowadzonego w zależności od potrzeb grupowo lub indywidualnie	Ilość godzin konsultacji Liczba klientów korzystających z poradnictwa Liczba osób, które przezwyciężyły sytuację kryzysową
		b) zapewnienie funkcjonowania miejsc noclegowych dla ofiar przemocy w rodzinie	Ilość dostępnych miejsc noclegowych Ilość osób korzystających z miejsc noclegowych
		c) realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy	Liczba uczestników spotkań Liczba uczestników która ukończyła realizację programu

6. Podmioty współpracujące

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śl.
- Policja
- Prokuratura
- Sąd Rejonowy w Ząbkowicach Śląskich
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej „Nadzieja” w Bardzie
- Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie powiatu ząbkowickiego
- Gminne Komisje ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- placówki służby zdrowia

- Szkoły, przedszkola i inne placówki oświatowe
- organizacje pozarządowe
- społeczność lokalna
- Media
- Kościoły i związki wyznaniowe

7. Posiadane zasoby wspierające realizację programu

- kadra o wysokich kwalifikacjach i określonych kompetencjach
- możliwość wykorzystania lokalnych mediów
- dobra współpraca z Komendą Powiatową Policji w Ząbkowicach Śląskich, która na bieżąco informuje o interwencjach domowych i liczbie złożonych procedur „Niebieska Karta”
- dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla mieszkańców powiatu ząbkowickiego dotkniętych lub zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Bardzie
- organizowany corocznie przez Prokuraturę Rejonową w Ząbkowicach Śląskich, „Tydzień Ofiar Przestępstw”, w trakcie którego osoby pokrzywdzone na skutek przestępstwa mogą skorzystać z bezpłatnych porad, których udzielają pracownicy instytucji i organizacji zajmujących się pomocą osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej

8. Przewidywane efekty realizacji programu

- kompleksowa pomoc zarówno dla ofiar jak i sprawców przemocy przy udziale służb i instytucji, organizacji pozarządowych i społeczności lokalnej,
- usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemami przemocy w rodzinie oraz ujednolicenie procedur postępowania – zespoły interdyscyplinarne,
- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar ma charakter długofalowy, podejmowane działania mogą ulegać zmianie w miarę potrzeb, sytuacji społecznej oraz warunków życia rodzin.

9. Źródła finansowania

- środki finansowe z budżetu Powiatu Ząbkowickiego,
- w trakcie realizacji programu zakłada się możliwość pozyskiwania środków finansowych na jego kontynuowanie ze źródeł zewnętrznych, w tym z opracowanych projektów w ramach programów UE.

10. Miejsce i czas realizacji

Program realizowany będzie na terenie Powiatu Ząbkowickiego. Czas trwania przewidywany jest na lata 2016-2019. Wdrożenie programu nastąpi z dniem jego uchwalenia przez Radę Powiatu Ząbkowickiego.

Zadania zaplanowane do realizacji w ramach programu będą wdrażane w formie ciągłej.

11. Monitorowanie programu

Ocena realizacji programu będzie dokonywana raz w roku przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śl. oraz przedstawiana każdego roku w sprawozdaniu z działalności PCPR.

12. Harmonogram realizacji Powiatowego Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2019

L.p.	Zadania	Działania	Realizatorzy Źródło finansowania	Terminy
1.	Podejmowanie działań edukacyjnych wobec rodzin (dorosłych, młodzieży, dzieci) na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie	a) realizowanie programów i działań profilaktycznych adresowanych do rodzin zagrożonych przemocą	Ośrodek Interwencji Kryzysowej powiatowe placówki oświatowe Zadanie realizowane będzie w ramach środków przeznaczonych na funkcjonowanie placówek na dany rok + pozyskane środki zewnętrzne	Co najmniej raz do roku, praca ciągła w latach 2016-2019

		b) organizacja szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Ośrodek Interwencji Kryzysowej Policja Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doskonalenia Nauczycieli w Ząbkowicach Śl. Zadanie realizowane będzie w ramach środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie tych jednostek + pozyskane środki zewnętrzne	Praca ciągła w latach 2016-2019
2.	Udzielanie wsparcia i pomocy ofiarom przemocy	a) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, prowadzonego w zależności od potrzeb grupowo lub indywidualnie	Ośrodek Interwencji Kryzysowej Koszty funkcjonowania Ośrodka w tym środki na poradnictwo określone będą co roku w uchwale budżetowej powiatu	Praca ciągła w latach 2016-2019
		b) zapewnienie funkcjonowania miejsc noclegowych dla ofiar przemocy w rodzinie	Ośrodek Interwencji Kryzysowej Koszty funkcjonowania Ośrodka w tym środki na poradnictwo określone będą co roku w uchwale budżetowej powiatu	Praca ciągła w latach 2016-2019
		c) realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla deklarujących sprawców przemocy	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Środki finansowe wojewody przyznawane co roku w formie dotacji lub środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych	Praca ciągła w latach 2016-2019